

วัฏจักรของโครงการบำเพ็ญประโยชน์ (Lifecycle of a service project)

เข้าใจชุมชน

โดย Mary Jo Jean-Francois, ผู้จัดการ Area of Focus

ก่อนที่จะเริ่มทำโครงการ ท่านควรจะต้องรู้จักชุมชนที่จะทำงานร่วมกันก่อน การประเมินชุมชนจะช่วยให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นซึ่งจะนำไปสู่การเกิดผลกระทบสูงสุด เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวยิ่งขึ้นในชุมชน และยังจะทำให้เกิดประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจแก่สโมสรหรือภาค

คำแนะนำในการประเมินชุมชน

1. บ่งชี้เป้าหมายของสโมสร (Identify club goals) การรู้ว่าสิ่งใดที่สโมสรของคุณเห็นว่ามีสำคัญจะช่วยให้การบ่งชี้โครงการที่สมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะทำ โครงการที่ดีที่สุดเกิดขึ้นเมื่อสโมสรมีเป้าหมายไปในแนวทางเดียวกันในชุมชน Tonya Gamble ซึ่งเป็นผู้ร่วมอภิปรายของ webinar กล่าวว่า การที่จะบรรลุผลสำเร็จได้สโมสรของเธอต้องดำเนินกระบวนการระบุนโยบายที่ชัดเจนในระยะเวลา 5 ปี เพื่อกำหนด “สองสิ่งที่ (เรา) ต้องการ คือ ทำงานกับเยาวชน กับทำสิ่งที่ชุมชนต้องการจริงๆ” ซึ่งทำให้นำไปสู่การสร้างสนามเด็กเล่นแห่งแรกในชุมชนที่รวมทุกอย่างเข้าไว้ด้วยกันครบถ้วนเต็มร้อย

2. จงจำไว้ว่าคุณน่าจะเป็นบุคคลภายนอกมากที่สุด (Remember, you are most likely an outsider)

ถึงแม้ว่าสโมสรของคุณอาจจะทำโครงการในท้องถิ่น แต่คุณอาจจะยังคงถูกมองว่าเป็นบุคคลภายนอกในสายตาของชุมชนผู้รับประโยชน์ด้วยหลาย ๆ เหตุผล เปิดใจให้กว้างเมื่อเข้าถึงชุมชนและจงจำไว้ว่าคุณไปที่นั่นเพื่อเรียนรู้ หากคุณวางแผนที่จะเป็นผู้ร่วมโครงการระหว่างประเทศ (international partner) ในโครงการ global grant ควรทำการประเมินชุมชนท้องถิ่นร่วมกับสโมสรโรตารีเจ้าภาพด้วย

3. ทำความรู้จักกับชุมชนก่อนที่จะเริ่มการประเมิน (Get to know the community before beginning your assessment) หากความรู้อันชุมชนชอบการสื่อสารแบบใด เช่น เป็นกลุ่มเล็กๆ จนถึงกลุ่มใหญ่ๆ พูดคุยกันที่ศาลากลางหรือตรงไหนสักแห่ง เตรียมคำถามปลายเปิด (open ended questions) เพื่อให้ชุมชนตอบคำถามโดยอิสระ การประเมินสามารถทำแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ตัดสินใจเลือกรูปแบบที่สมาชิกสโมสรและสมาชิกชุมชนรู้สึกสบายใจก่อนที่จะเริ่มการประเมิน

4. สอบถามและรับฟัง (Ask and Listen) สอบถามชุมชนที่คุณทำงานอยู่ด้วยเกี่ยวกับเป้าหมาย ความพร้อม และสินทรัพย์ ต้องรับฟังคำตอบของพวกเขาและหลีกเลี่ยงคำถามที่สั้นๆ ให้กำลังใจชุมชนเมื่อพวกเขาตอบคำถามโดยบอกว่าเป็นคำตอบที่ให้รายละเอียด และความรู้ความเข้าใจ ระบุสมาชิกในชุมชนที่สามารถช่วยเป็นผู้นำโครงการได้ หากท่านมีความพร้อมที่จะพูดคุยกับชุมชนแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไรหรือ? ลองดูตัวอย่างจากสิ่งพิมพ์ “เครื่องมือประเมินชุมชน (Community Assessment Tools)”

5. ให้สิทธิสมาชิกชุมชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน (Give all members of the community an equal voice) เมื่อเข้าไปในชุมชน พิจารณาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนที่คุณจะต้องติดต่อกับ และวิธีการที่จะทำงานร่วมกัน สมาชิกในชุมชนบางคนอาจจะไม่รู้หนังสือ ในบางชุมชนพวกเขาผู้รู้รู้สึกอึดอัดใจที่จะแสดงความคิดเห็นต่อหน้าพวกเขาผู้ชาย พวกเขาเด็กๆ จะเป็นแหล่งข้อมูลที่เปิดเผย ซื่อสัตย์และเชื่อถือได้! ใช้เวลาพูดคุยกับคนในชุมชนและย้ำให้บ่อยครั้งว่าความคิดเห็นของพวกเขาที่มีความสำคัญ

6. มุ่งเน้นในการสร้างสมรรถภาพ (Focus on building capacity) ระมัดระวังที่จะไม่ติดกับดักของการถามแต่เพียงว่า “คุณต้องการอะไรบ้าง” ซึ่งมักจะจบลงที่รายการสิ่งของต่างๆ ลองพิจารณาว่าสโมสรสามารถช่วยในการสร้างสมรรถภาพของชุมชนโดยการสร้างทักษะความชำนาญ การอบรมวิชาชีพ หรือโดยสร้างโปรแกรมใหม่ๆ ขึ้นมาได้หรือไม่

7. อย่าลืมความเข้มแข็งของชุมชนที่มีอยู่แล้ว (Don't forget about existing community strengths) ในขณะที่ทุกชุมชนมีความต้องการ แต่ทุกชุมชนต่างก็มีทรัพย์สินและความเข้มแข็งด้วย บ่งชี้ทรัพย์สินของชุมชน ทรัพยากรที่สามารถใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและความเข้มแข็ง เพื่อเน้นความสำคัญในสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว แล้วจึงพิจารณาว่าทรัพย์สินและความเข้มแข็งเหล่านี้จะสามารถใช้เพื่อสนองตอบความต้องการได้หรือไม่ จงจำไว้ว่าทรัพย์สินสามารถเป็นได้ทั้งผู้คน สถานที่ สินค้า องค์กรต่างๆ เครือข่ายต่างๆ และอื่นๆ อีกมากมาย! ชุมชนมักจะสามารถสนองตอบความต้องการของตนเองได้ ทั้งหมดคือการต้องช่วยอำนวยความสะดวกหรือผู้นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ มาพบปะกัน

8. บ่งชี้ผู้ร่วมโครงการที่มีศักยภาพ (Identify potential partners) เมื่อพูดคุยกับชุมชน ต้องถามเพื่อให้รู้ว่า มีองค์กรที่เชื่อถือได้อื่นๆ ทำงานอยู่ในพื้นที่แล้วหรือไม่ หากชุมชนรู้สึกว่ากลุ่มนี้ทำงานดีอยู่แล้ว ลองพิจารณาติดต่อกับพวกเขาว่ามีเรื่องใดบ้างที่คุณสามารถร่วมทำงานด้วยเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการทำงาน

9. **คิดถึงความยั่งยืน [ไม่เร็วเกินไปหรอก!] (Think about sustainability)** แม้ว่า คุณจะอยู่ในขั้นตอนของการวางแผนงานโครงการ แต่การเริ่มคิดถึงว่าโครงการจะมีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนในระยะยาวก็เป็นสิ่งที่สำคัญ Andre Brandmueller ผู้ร่วมการอภิปรายคนหนึ่งของ webinar เน้นถึงการได้รับความเชื่อมั่นจากชุมชนว่าเป็นขั้นตอนแรกที่จะมั่นใจได้ในความยั่งยืน ตัวอย่างเช่น Andre พูดคุยกับคุณครูที่โรงเรียนในท้องถิ่นเพื่อให้รู้ถึงสิ่งที่พวกเขาต้องการและเป้าหมายสำหรับเด็กนักเรียน เพื่อที่จะสร้างความกระตือรือร้นเกี่ยวกับโครงการให้มากขึ้นก่อนที่จะเริ่มต้นลงมือทำ!

10. **วางแผนงานการวัดและประเมินผลเสียบัดนี้! (Make plans for measurement and evaluation now!)** เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ต้องมั่นใจว่ามีสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สามารถวัดผลได้ อย่ากำหนดวัตถุประสงค์ที่กว้างมากเกินไปจนกระทั่งคุณไม่สามารถที่จะบ่งชี้ความสำเร็จได้ หากนี่เป็นครั้งแรกที่คุณจะวัดผลโครงการ จงทำการวัดผลให้เรียบง่าย โดยจำกัดขอบเขตให้เป็นอย่างที่สามารถนับได้ เริ่มต้นคิดว่า คุณจะใช้อะไรที่เก็บจากโครงการเพื่อช่วยให้ทำโครงการในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น อะไรที่ได้ผลดี อะไรที่ไม่ดี มันจะช่วยอะไรเราได้บ้างในอนาคต

๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗

(จาก Webinar lessons – www.rotary.org)

ศูนย์โรตารีในประเทศไทย

ตุลาคม 2557